باتىل ئۇن قاتۇ

مەن شىنجياڭنىڭ بولاشاعىنا نىق سەنىم ارتامىن

□ شىنجياڭ كاسپىتىك داشۇەسى قازىرگى زامان وقۇ - اعارتۇ علىم - تەحنيكاسى ورتالعىنىڭ ورنىباسار مەڭگەرۇشىسى، دوتسەنت ابدۇعىنى ابدۇروسۇل

جۇمقتا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات ”زاڭ جوبا“ ماقۇلداپ، جۇڭگو شىنجياڭىنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا قۇتىرتىنا سوقتىعىپ، جۇڭگونىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۇداعى قۇلشىنسىز بۇرمالاپ جانە وعان كۇيە جاعىپ، جۇڭگونىڭ دۇرىس سەنە دورەكىلىكپەن كىلىكتى. مەن بۇعان ايرىقشا كەكتەنەمىن، بۇنى قاتاڭ ايىپتايمىن!

تاريح — اينا، ول ادامزات دۇنيەسىندەگى نزگىلىك پەن سۇرقيالىقتى كورسەتىپ بەرەدى. وتكەن ءبىر مەزگىلدە شىنجياڭ لاڭكەستىكتىك، ۇشقارىلقتىك زالالىنا مەيلىنشە ۇشرادى. تولىقسىز ساناقتا نەگىزدەلگەندە، 1990 - جىلدان 2016 - جىلدىك سوڭىنا دەيىن، ۇلتتىق بولشەكتەۋشى كۇشتەر، ءدىني ۇشقارى كۇشتەر، زورلىقتى كۇش، لاڭكەس كۇشتەر شىنجياڭ وڭىرىندە مىڭداعان رەت زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسن (وقيعا) جوسپارلاپ، اتقارىپ، قىرۋار جازىقسىز بۇقارانى ءولىم - جىتىمگە دۇشار ەتىپ، نەشە ءجۇز قوعام حاۋىپسىزدىگى حالىق ساقشىسى قىزمەت ۇستىندە قۇربان بولىپ، مال - مۇلىك شىعىنى ەسەپسىز بولىپ، قوعامدىق تارتىپكە، قىزمەت تارتىبىنە، ءوندىرىس - تۇرمىس تارتىبىنە اۇىر كەسىر تيگىزىپ، ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ءومىر ءسۇرۇ ۇقىعى، داۋىڭ ۇقىعى سياقتى نەگىزگى ادامدىق ۇقىقتارىن اۇىر ياقا تاپتاپ، شىنجياڭ ەڭىرىنىڭ ەكونوميكالىق، قوعام- دىق داۋىنا اۇىر كەدەرگى بولدى. بۇل زور- لىقتى كۇش، لاڭكەستىك جانە ءدىني ۇشقارى ارەكەتتەر ونىڭ ادامزاتقا قارسى، ورىكەنيەتكە قارسى، قوعامعا قارسى ءمانىن ايپاراداي اشتى. ءبىراق امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازدار كورسە دە كورمەسكە سالدى، ونىمەن قويماي، ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات ”زاڭ جوبا“ ماقۇلداپ، ”ەۇش ەتۇرلى كۇش“تى جاقتاپ، ولاردى جەلىكتىرۇگە ۇرىندى، بۇل ولاردىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۇداعى قۇلشىنسىز بۇرمالاپ جانە وعان كۇيە جاعىپ، جۇڭگونىڭ دشكى دسىنە دورەكىلىكپەن كيلىككەندىك، لاڭكەستىكتى، ۇشقارىلقتى قورعاشتاعاندىق، ەركىنە قويا بەرگەندىك. جۇڭگونىڭ شىنجياڭىندا تۇپ - وسكەن ۇيعۇر ۇلتىنان شققان ءسلام ءدىنى شۇەيۇا- ننىڭ وقتۇشسىز رەتىندە، مەن جاۋاپكەر- شىلكپەن مىنانى ايتامىن: امەريكانىڭ سول ءبىر ساياساتپازدارىمەن سالىستىرعاندا، مەن شىنجياڭنىڭ دستەرىنە اناعۇرلىم قانىقپىن، انا- عۇرلىم تىكەلەي تۇسىنگىم بار، جانە دە تىپتەن سويلەۋ ۇقىعىم بار.

كوز ناقتى جاعدايدى كورۇى، قۇلاق شىندىقتى ەستۇى كەرەك. مەن امەريكانىڭ سول ءبىر ساياساتپازدارىنان شىنجياڭنىڭ قو- عامى ورىنقتى، ەكونوميكاسى دامعان، ۇلتتا- رى ىنتىماقتى، ءار ۇلت حالقى تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن اسا تاما- شا جاعدايدى سەندەر كورمەگەندەي مە؟ شىنجياڭ كاسپىتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالعىندا كىتاپ وقۇ ءۇيى، پسيحو- لوگيالىق كەڭەس بەرۇ ءۇيى، مادەنيەت ساحناسى سەپتەلگەن، قىستا پار، جازدا اۇا ءسوز - ارەكەتىندە وراسان وزگەرىس تۇڭلدى، ايەلدەر ءساندى، تاماشا جاسانىپ، ەرلەر رۇحتى، سەنىمدى جۇرەتىن بولدى، تاربيەلەۋ - باۋلۇدان بۇرىنعى كەزدەن مۇلدە باسقاشا ادامعا اينالدى، ولاردىڭ قاي - قايسى دا پارتيا مەن ۇكىمەتكە شىن جۇرەكتەن العىس ايتۇدا.

قازىر ەگىنشىلەر استىق دكسە، قوسىمشا قاراجات بار، اۇلا شارۇاشىلىعىن دامىتسا، بەيقۇت ءۇي سالسا، ەگىستىك جەرىڭ شارت - جاعدايىن جاقسارتسا، كومەك قاراجات بار، اۇىل شارۇاشىلىعى ماشينالارىن ساتىپ السا، قوسىمشا قاراجات بەرىلەدى، اۇرۇ كور- سەتسە، ەمدەۇ قامسىزداندىرۇى، قارتتارىڭ زەينەتكەرلىك قوسىمشا قاراجاتى بار، تۇتاس شىنجياڭدا 9 جىلدىق مىندەتتى وقۇ - اعارتۇ جۇزەگە اسىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭدا مەكتەپ- كە دەيىنگى 3 جىلدىق تاربيە مەن 12 جىلدىق نەگىزدىك وقۇ - اعارتۇ جاپىاي قامتىلدى... حا- لقا ءتيىمدى منە وسىنداي ءبىرسىپىرا شارالار ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمىن، باقت سەزىمىن جانە حاۋىپسىزدىك سەزىمىن بارىنشا جوعارىلاتتى. بۇگىنگى شىنجياڭ قوعام ورنىقتى، ەكونوميكا دامعان، ۇلتتار ىنتىماقتى، ءدىن جارا- سىمدى، ءار ۇلت حالقى تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن، ءتۇرلى دستەر وركەندەگەن، تاريحتاعى ەڭ جاقسى گۇلدەنگەن، دامعان كەزەڭدە تۇر.

پارتيا مەن مەملەكەت باۋلىعان از ۇلت زيالسى رەتىندە، مەن ىنتىماقتى، جاراسىمدى، گۇلدەنگەن، باي، وركەنيەتتى، العا باسقان، تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن جۇڭگوشا سوتسيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇعا ءوز كۇشىمدى قوسامىن. شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالقىن قامتىعان بۇكىل جۇڭگو حالقى- نىڭ مەملەكەتتىك تۇتاستىعىن، ۇلتتار ىنتىماعىن قورعايتىن ەركى قۇرىشتاي بەرىك، جۇڭقۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇىن جۇزەگە اسىرۇ قادا- مىن بوگەۋگە بولمايدى! مەن شىنجياڭنىڭ بو- لاشاعىنا نىق سەنىم ارتامىن!

شىنجياڭنىڭ تىنىش، جاراسىمدى اسا تاماشا جاعدايىن باتىلدىقپەن، تاباندىلىقپەن قورعايمىن

□ شىنجياڭ قازىنا - ەكونوميكا داشۇەسى جبەك جولى ەكونوميكا جانە باسقارۇ ينستيتۇتىنىڭ تەتە اعا زەرتتەۇشىسى ابدىراحمان ابدۇعىنى

تاياۇدا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات ”زاڭ جوبا“ ماقۇلداپ، وبـ- يەكتيۋ شىندىقپەن ساناسپاي، شىنجياڭ- داعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ شىنايى سەزىمىن ەلەمەي، شىنجياڭنىڭ لاڭ- كەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۇ قىزمەتىنە كۇيە جاعۇعا سۇق- تانىپ، شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داھۇ تابىستارىن داتتاپ، امەريكا جاقتىڭ ەشقانداي تومەنگى شەگى بولماعان قوس ولشەمى مەن زورەكەرلىك لوگيكاسىن تاعى ءبىر رەت ايپاراداي اشتى.

80 - جىلدارىڭ تۇڭعىش بولعان مەن ەكونوميكا عىلىمىنىڭ دوكتورىمىن، دوتسەنتىمىن، كەرىا اۇدانىنىڭ اۇىل - قىستاعىندا دۇنيەگە كەلگەم، باستاۇىش مەكتەپتەن دوك- تورلىق وقۇعا دەيىنگى 20 نەشە جىلدا پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ ءتۇر- لى ءتيىمدى ساياساتتارىنان يگىلىك- تەندىم. كىشكەنتايىمنان باستاپ ”ەسەكپەن بەيجيڭگە بارعان“ قۇربان اتايدىڭ اڭگىمەسىن تىڭداپ ەرجەتتىم. قۇربان اتايدىڭ پارتيانى قىزۇ سۇيگەن، وتاندى قىزۇ سۇيگەن، جۇڭحۇا ۇلتىنىڭ ۇلى شاڭىراعىن قىزۇ سۇيگەن ونە- گەلىك رۇحى مەنىڭ جۇرەگىمە تەرەڭ ۇيالاعان. ەس بىلگەننەن تارتىپ اكە - شەشەم ۇنەمى ماعان رەتتەنۇنەن كەلگەن دەيتىن. ءالى ەسمەدە، 11 جاس كەزىم، اكەم اۇدا- رىپ شيپاحاناعا جاتىپ قالدى، اكەمدى كورۇ ءۇشىن، مەن تۇڭعىش رەت اۇلىمنان 180 كيلومەتر شالعايداعى حوتان قالا- سىنا باردىم، تۇڭعىش رەت ليفتكە وتىرعاندىعىم سەبەپتى تالاي رەت ءتۇسىپ - شىعىپ كوردىم. ال قازىر مەنىڭ اۇلىمدا لىفت تۇرعىندار ەيمارات‌تارىنا، مەكتەپ- تەرگە، ساۇدا سارايلارىنا تۇگەل جالپىلاستى، قالا - اۇىل تۇرعىن- دارىنىڭ تۇرمىس ورەسى ۇزدىك- سىز جوعارىلاپ، تابىس سەزىمى، باقت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزى- مى بارعان سايىن كۇشەيدى.

ءبىر مەزگىل شىنجياڭ لاڭ- كەستىكتىك، ءدىني ۇشقارىلقتىك زا- لالىنا قاتتى ۇشراپ، حالقتىڭ باس امانداعىنا اۇىر قاتەر ءتوندى. قاتاڭ دا كۇرەلى جاعداي الدىندا، شىنجياڭ، ءبىر جاعىنان، سوققى بەرۇدى يگەرۇگە، ەندى ءبىر جاع- نان، ساقتانۇدى يگەرۇگە تاباندى بولىپ، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا زاڭ بويىنشا قاتاڭ سوققى بەرۇمەن بىرگە، قاينارىنان جونگە سالۇعا دا باسا ءمان بەرىپ، حالىق تۇرمىسىن كۇش سالا جاقسارتۇ، زاڭ - ءتۇزىم ۇگىت - تاربيەسىن كۇشەيتۇ، كاسپىتىك شە- ءبىز تىنىش، بەيبىت داۇىردە جاساپ جاتىرمىز، تۇرمىسىمىز بارعان سايىن جاقساردى، وسىنىڭ ءبارى وتانىنىڭ بارعان سايىن گۇلدە- نىپ - كوركەيۇىنەن، بايىپ قۇدد- ىڭ - ارەكەتىندە وراسان وزگەرىس تۇڭلدى، ايەلدەر ءساندى، تاماشا جاسانىپ، ەرلەر رۇحتى، سەنىمدى جۇرەتىن بولدى، تاربيەلەۋ - باۋلۇدان بۇرىنعى كەزدەن مۇلدە باسقاشا ادامعا اينالدى، ولاردىڭ قاي - قايسى دا پارتيا مەن ۇكىمەتكە شىن جۇرەكتەن العىس ايتۇدا.

قازىر ەگىنشىلەر استىق دكسە، قوسىمشا قاراجات بار، اۇلا شارۇاشىلىعىن دامىتسا، بەيقۇت ءۇي سالسا، ەگىستىك جەرىڭ شارت - جاعدايىن جاقسارتسا، كومەك قاراجات بار، اۇىل شارۇاشىلىعى ماشينالارىن ساتىپ السا، قوسىمشا قاراجات بەرىلەدى، اۇرۇ كور- سەتسە، ەمدەۇ قامسىزداندىرۇى، قارتتارىڭ زەينەتكەرلىك قوسىمشا قاراجاتى بار، تۇتاس شىنجياڭدا 9 جىلدىق مىندەتتى وقۇ - اعارتۇ جۇزەگە اسىپ، وڭتۇستىك شىنجياڭدا مەكتەپ- كە دەيىنگى 3 جىلدىق تاربيە مەن 12 جىلدىق نەگىزدىك وقۇ - اعارتۇ جاپىاي قامتىلدى... حا- لقا ءتيىمدى منە وسىنداي ءبىرسىپىرا شارالار ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمىن، باقت سەزىمىن جانە حاۋىپسىزدىك سەزىمىن بارىنشا جوعارىلاتتى. بۇگىنگى شىنجياڭ قوعام ورنىقتى، ەكونوميكا دامعان، ۇلتتار ىنتىماقتى، ءدىن جارا- سىمدى، ءار ۇلت حالقى تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن، ءتۇرلى دستەر وركەندەگەن، تاريحتاعى ەڭ جاقسى گۇلدەنگەن، دامعان كەزەڭدە تۇر.

پارتيا مەن مەملەكەت باۋلىعان از ۇلت زيالسى رەتىندە، مەن ىنتىماقتى، جاراسىمدى، گۇلدەنگەن، باي، وركەنيەتتى، العا باسقان، تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن جۇڭگوشا سوتسيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇعا ءوز كۇشىمدى قوسامىن. شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالقىن قامتىعان بۇكىل جۇڭگو حالقى- نىڭ مەملەكەتتىك تۇتاستىعىن، ۇلتتار ىنتىماعىن قورعايتىن ەركى قۇرىشتاي بەرىك، جۇڭقۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇىن جۇزەگە اسىرۇ قادا- مىن بوگەۋگە بولمايدى! مەن شىنجياڭنىڭ بو- لاشاعىنا نىق سەنىم ارتامىن!

الدىڭعى 11 ايدا ءۇرىمجى كەدەنىنىڭ باقىلاپ - باسقارۇىندا جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدارى سايكەس مەزگىلدەن 50%تەن استام ارتتى

(باسى 1 - بەتتە)

”ءبىر بەلدەۇ، ءبىر جول“ قۇرىلىس- نىڭ دشكەرىلەي ىلگەرىلەۇىنە مەڭزەس، جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكـ- شى پويەزدارى ارقىلى شەكارادان كىرىپ - شىعاتىن تاۋار تۇرلەرى ۇز- دىكسىز كوبەيىپ، العاشىندا ەلەكتر ونىمدەردەن، تۇرمىستىق بۇيىمدار- دان قازىر ماشينا ونىمدەرى، حيميا ونەركاسىپ ونىمدەرى، ازىق - تۇلىك، سۇيىق تىزبەك، شاعىن تاۋار- لار سياقتى 200 نەشە تۇرگە كەڭەيدى.

شىنجياڭ مەيحۇا امين قىشقىلى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستە- گى قازىر ەل دشىندە اۇتوماتتاندى- رىلۇ دەڭگەيى جوعارى، جەكە كولە- مى ۇلكەن، تەحنولوگياسى ەڭ وزىق امين قىشقىلىن ۇندىرۇشى كاسپو- رىندارىڭ ءبىرى، جىلىنا ەتۇرلى امين قىشقىلدارىنان 600 مىڭ تونـا- داي ۇندىرىپ، جىلدىق ءونىم قۇنىن 5 ميللياردقا جەتكىزىپ وتىر. 10 - ايدىڭ 22 - كۇنى اتالعان سەرىكتەستىك وندىرگەن 42 تونـا L - لىزين تۇز قىشقىلى تۇزى (جەم - ءشوپ دارەجەسىندەگى) تۇڭعىش كەزەكتى ”چۇڭچيك - ۇرىمجى - دۇيسبەرگ“ جۇڭگو - ەۇروپا كە- زەكشى پويەزىنىڭ تاۋارلارىدى جيناقتاۇ، توپتاپ جەتكىزۇ جانە ”ۇرىم- جى - روتتەردام“ حاۋپسىز، زەردە- لى ساۇدا جەلسىنىڭ سناق پويەزد- مەن نيدەرلاندتىڭ روتتەردام قالاسنا جونەلتىلدى. اتالعان سەرىكتەستىكتىڭ باس دىرەكتورى ما جۇنسايدىڭ ايتۇنشا، بۇرىن سەرىكتەستىك وندىر- گەن امين قىشقىلدارىنىڭ باسىم كوپشـ- لىگى تيانجين پورتىنان ەكسپورتقا شعىپ، ۇرىمجىدەن تيانجين پورتىنا جەتكىزۇگە 6 — 7 كۇن جۇمسالادى ەكەن. قازىر كاسپورىننىڭ ونىمدەرى جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزد- ار سياقتى ەكسپورت ەتىلىپ، ەكسپورت مولشەرى 399.1 تونناعا جەتىپ، كاسپورىن ۇشىن ءبىرتالاي قاراجات ۇنەمدەگەن.

”بيىل جىل باسىنان بەرى، جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدا- رىنىڭ ۇرىمجى تويتاۇ ورتالعىنان جونەلتىلگەن سانى ورنىقتىلىق بارد- سىندا كوبەيىپ، جەللەر ورنىقتىلعى ساقتالدى. تاۋارلاردى جيناقتاۇ، توپتاپ جەتكىزۇ كەزەكشى پويەز- دارىدىڭ ۇرىمجىدەن ”جولشىباي ۇتوڭ“ن ۇرىمجىدە ”توپتالۇ“عا وز- گەرتىپ، شىنجياڭنىڭ جەرگىلىكتى ونىمدەرى دە دشكى وڭىرلەردەن شققان جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدارىنىڭ تاسمال ارتاتىن پاي- دالانىپ، ساتىلى تۇردە تىكەلەي جەتكىزۇدى، جەدەل كۇش جالعاپ تاسمالداۇدى جۇزەگە اسىرا الاتىن بولدى. بۇل شىنجياڭ تاۋارلارىنىڭ ەۇروپاعا ەكسپورتقا شعۇنا جەدەل تاسمال ارناسىن اشىپ، ۇرىمجىنىڭ تاۋار توپتاۇ - جونەلتۇ ورنى جانە تەمىر جول ۇلكەن تورابى سىندى وڭىرلىك باسمدىعىن تولىق ساۇلە- لەندىرۇدە ايرىقشا ماڭىزدى مانگە يە“، - دەيدى ۇرىمجى - سانجى كەدەنى باقلاۇ - باسقارۇ 1 - ءبولـ- مىنىڭ 2 - دارەجەلى راسمدەۇشىسى ۇاڭ جيشي.

بيىل جىل باسىنان بەرى، ۇرىمجى كەدەنى جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدارىنىڭ جاڭالىق اشا داۇىن بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدا- رىنىڭ شىنجياڭدا تاۋار جيناقتاۇ، توپتاپ جەتكىزۇ كاسبىنىڭ بارۇ - كەلۇ سىندى قوس باعىتتاعى ناقتى تاپسىرىستىق سىناعىن ورىندا- پ، ”كەدەن E زات جەتكىزۇ“ جوباسىن زەرتتەپ جاساپ، كەدەنىنىڭ كەزەكـ- شى پويەزدارىدى باقلاۇ - باسقارۇ بىرلىگىن ”پويەز“دان ”ۇاگون“عا وزگەرتىپ، جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكـ- شى پويەزدارىنىڭ بوس ۇاگون - قويما ورنى بايلىعن ءونىمدى بىركتـ- رىپ، جۇك تيەلۇ مولشەرىن ءونىمدى جوعارىلاتىپ، اينالىم وزىندىك قۇنىن تومەندەتتى. قازىر جۇڭگو - ەۇروپا كەزەكشى پويەزدارىنىڭ كەدەنـنەن ءوتۇ ۇاقتى العاشىندا 24 ساعاتتان 14 ساعات دشىنە قىسقارادى.